

Az önkormányzat kialakítása a napközi otthonban

A napközi otthoni nevelés feladatai közé tartozik a napközi otthoni közösség kialakítása, amelybe az iskola és az úttörőcsapat közösségi célkitűzéseit érvényre juttatja, a gyerekek személyiségét a szocialista nevelés elvei szerint fejleszti, a demokratikus életformák gyakoroltatásával közeletiségre, a szocialista társadalomba való beilleszkedésre felkészíti.

A napközis nevelő egyik feladata tehát, hogy jó közösséget alakítson ki, és közeleti-ségre nevelje a gyerekeket a napközis csoport és otthontanács működtetése révén.

Hogyan alakíthatjuk ki a jó napközis közösséget és az önkormányzatot? A nálunk kialakult gyakorlat szerint első lépés az egyes csoportokon belüli közösség kialakítása. Már szeptember első hetében a csoportot őrökre osztjuk, ha homogén a csoport, akkor a kisdobos- vagy úttörőőrök alkothatják a napközis őröket is, de ha heterogén, akkor választhatunk új őröket. Egy 40 fős csoport 4 őrösből tevődhet össze, az őrök élén őrsvezetők állnak, akik felelősek őrük munkájáért. Hetente ügyeletet látnak el, munkájukról munkaértekezleten számolnak be. Az ügyeleti munka a következő tisztségek-ből áll:

Ügyeletes őrsvezető: vigyáz a csoport rendjére, ő írja meg a csoportnaplót, összefoglalja, hogy a heti célkitűzést hogyan valósította meg a csoport.

Kultúrfelelős: cikkeket ír a faliújság politika-kultúra rovatában, az újságokból cikkeket gyűjt az aktualitásoknak megfelelően. Vezeti a kultúros naplót, ahova érdekes cikkeket gyűjt újságokból, folyóiratokból és munkaértekezleten munkájáról beszámol.

Sportfelelős: sportversenyeket szervez a csoportban, játékot tanít, aktuális cikkeket tesz ki a faliújság sportrovatába.

Uzsonnafelelősök: Gondoskodnak a csoport uzsonnájáról, megterítenek az ebédlőben, segítenek az ebédlő rendjének fenntartásában.

Tanulmányi felelős: figyelemmel kíséri a csoport tanulmányi munkáját, a héten kapott osztályzatokat, a szaktanárok kéréseit továbbítja a csoporttanácsnak.

Természetesen lehet még többféle tisztséget is választani. Hagyni kell, hogy a tanulók maguk döntsék el az őrön belül, ki mit vállal. Az a jó, ha év végére az őr minden tagja valamennyi tisztséget betöltötte. A heti ügyeleti munkáról a heti munkaértekezleten számolnak be a csoporttanácsnak.

A csoporttanácsot szeptember elején alakítjuk ki titkos szavazással. A nevelő indirekt módon irányíthatja a szavazást, hogy a legrátermettebbek vezessék a csoportot. Titkosan választjuk tehát a csoporttanács titkárát, a csoporttanács titkárhelyettesét, két kultúrfelelőst, sportfelelőst, tisztaságfelelőst, úttörőfelelőst, tanulmányi felelőst.

A csoporttanács tagjai bírálják el a heti munkaértekezleten, hogyan látta el az ügyeletes őr a feladatát. A csoporttanács titkár a heti ügyeletes őrsvezető munkáját, a kultúrosokét stb. bírálja el. A csoporttanács tagjai nemcsak bírálhatnak, hanem javaslatokat is adnak. Természetesen a bírálatokhoz a csoport bármelyik tagja is hozzászólhat.

A csoporttanács tagjainak feladatai:

Titkár: Ő a nevelő helyettese, tanár távollétében irányítja a csoportot, fegyelmezi társait. Levezeti a heti munkaértekezleteket. Bírálja az ügyeleti munkát. Javaslatot tesz tanárának, társainak. Beszámolót készít az otthontanács-ülésre a csoport munkájáról.

Titkárhelyettes: figyelemmel kíséri a heti ügyeletesek munkáját, és segíti, irányítja őket. Segít a rend, fegyelem fenntartásában. Ő írja a heti munkaértekezletek jegyzőkönyvét.

Kultúrfelelős: a csoport kulturális életét irányítja, szervezi társait moziba, színházba. Az ügyeletes kultúrosok munkáját bírálja, javaslatokat, feladatokat ad a következő heti ügyeleteseknek. Beszámolót készít a csoport kulturális munkájáról, az otthontanácsülésre.

Úttörőfelelős: a csoportban az úttörő- és kisdobosmunkát segíti. Naplóba rögzíti a vállalásokat és a végzett munkát. Beszámolót készít otthontanács-ülésre a csoport úttörő- és kisdobosmunkájáról.

Sportfelelős: a csoporton belül sakk-, asztalitenisz-, futball- stb. bajnokságokat szervez. Bírálja az ügyeletes sportos munkáját. Beszámolót készít otthontanács-ülésre a csoport sportmunkájáról.

Tanulmányi felelős: feladata, hogy az őrök tanulmányi munkáját figyelemmel kísérje, javaslatokat tesz a bukásra állók tanulmányi helyzetének segítésére. Havonta kiszámítja a csoport tanulmányi átlagát, otthontanács-ülésen beszámol a csoport tanulmányi munkájáról.

Ha a csoporton belül sikerült jó közösséget és önkormányzatot kialakítani, utáni szervezhetjük meg a napközi otthon tanácsát.

A napközi otthon tanácsát a felsős napközis nevelő vagy a napközi munkaközösségi vezető irányíthatja. Év elején elkészítik az otthontanács munkatervét, amiben rögzítjük, hány gyűlést akarunk tartani, és a témáját megjelöljük. Az otthontanács feladata a következő:

– segíti a nevelőtestületet a napközi otthoni közösség feladatainak megvalósításában: a tanulás, a mindennapi élet munkáinak (házi-, heti-, napirend, otthonosság, a szocialista együttélés) megszervezése, az ügyeletesek, a csoporttanács irányítása, ellenőrzése a feladata.

Az otthontanácsülés megelőzi az otthongyűlést. Általában egy héttel az otthongyűlés előtt tartjuk. A csoporttanácsok tagjai és a csoporttanácsból választott otthontanácsstagok vesznek részt az irányító nevelővel az otthontanácsülésen. A csoporttanácsstagok beszámolnak az otthontanácsnak a végzett munkáról, majd megvitatják a csoportok munkáját, megállapítják a pozitívumokat, hiányosságokat, és meghatározzák a feladatokat.

Részlet az otthongyűlés munkatervéből:

1. Szeptember vége: feladat az otthontanács megválasztása, az egyes csoportok önkormányzati szerveinek ismertetése, házirend ismertetése, az évi munka ismertetése. Játéktanítás.

2. November vége: az otthontanács titkára beszámol az egyes csoportok munkájáról, az úttörőfelelős ismerteti a vállalásokat; daltanulás.

3. Március: az otthontanács titkára beszámol az egyes csoportok munkájáról, az otthontanács tanulmányi felelőse a napközi tanulmányi munkáját ismerteti, az otthontanács kultúrosa a csoportok kultúrmunkájáról számol be. Megemlékezés március 15-ről és március 21-ről.

4. Június: az otthontanács titkára értékeli a csoportok évi munkáját, kitüntetés, könyvjutalom kiosztása, 8. osztályosok búcsúztatása rövid műsorral.

Az otthontanács tagok feladatai:

Az otthontanács elnöke felsős napközis nevelő vagy munkaközösség-vezető. Ő írja meg az otthontanács munkatervét, előkészíti az otthontanácsülést és az otthongyűlést, tanácsaival javaslataival szervezi és irányítja, ellenőrzi a napközi otthontanácsának munkáját. Fő feladata, hogy az önkormányzat kialakításával egyidejűleg megtanítsa a gyerekeket a tisztségekkel, megbízásokkal együtt járó kötelességek és jogok gyakorlására, az önkormányzati szervek feladatkörére.

Az otthontanács titkára szervezi és előkészíti az otthontanácsülést, és az otthongyűlést, levezeti az otthontanácsülést. Bírál, javaslatokat tesz. Figyelemmel kíséri a csoporttanácsok munkáját. Beszámolót készít otthongyűlésre. Képviseli a napközi otthont a különböző iskolai fórumokon.

Az otthontanács titkára helyettesének ugyanaz a feladata, mint az otthontanács titkáranak, ő az otthongyűlést vezeti le. Az otthongyűlésen elhangzottakat naplóba rögzíti.

Az otthontanács kultúrfelelőse szervezi a napközi otthonban folyó kultúrmunkát, ellenőrzi a csoporttanácsok kultúrosainak munkáját, otthontanácsüléseken javaslatokat ad. Ellenőrzi a faliújságokat, naplókat. A félévi és év végi otthongyűlésen beszámol a végzett munkáról.

Az otthontanács tanulmányi felelőse figyelemmel kíséri a napközi otthoni tanulók tanulmányi eredményeit, ellenőrzi a csoportok tanulmányi felelőseinek munkáját. Félévi és év végi otthongyűlésen beszámol a csoportok tanulmányi eredményeiről. Az otthontanács sportfelelőse, szervezi a napközi otthoni csoportok között a különböző sportversenyeket. Ellenőrzi a faliújságok sportrovatait. Év végi otthongyűlésen beszámol a sportmunkáról.

Az otthontanács úttörőfelelőse figyelemmel kíséri a kisdobos- és úttörőfelelősök munkáját. Az úttörőtanácsban képviseli a napközi otthont.

Az *otthongyűlés* a napközi otthon legmagasabb szintű fóruma, ahol valamennyi napközis tanuló jelen van. Az otthongyűlés témáit az otthontanácsülésen az otthontanács tagjai és a csoporttanács tagok megvitatják, és ebből az otthontanács tagjai elkészítik a beszámolót.

Az otthongyűlést az otthontanács titkára vezeti, először az otthontanács titkára beszámol a napközis csoportok munkájáról, majd az otthontanács két-három tisztségviselője is értékeli a munkát. A beszámolók után egyéni kérések, hozzászólások következnek. Az otthongyűlés általában 25–30 percig tart, mivel az alsós gyerekek figyelme tovább már nem terjed. Jó hangulatot teremthet a sportfelelős egy játékkal, vagy a kultúrfelelős egy vidám dallal zárja a gyűlést. Az otthongyűlés sikerét emeli, ha vendégeket is hívunk: igazgatót, egy-két osztályfőnököt, szaktanárt, az úttörőcsapat vezetőjét, úttörőtanács-titkárt, akik ötleteket, javaslatokat adhatnak a napközi munkájához. Otthongyűlést egy tanévben 3–4 alkalommal tartunk.

A napközi otthon önkormányzatának kialakítása tehát nagyon fontos feladat. Az otthongyűléseken megismerik a nevelők, a tanulók, a csoportokban folyó munkát. Ha jól szervezzük, a tanulók aktívan vesznek részt a napközis munka szervezésében, irányításában, ellenőrzésében.